



Godišnje izvješće o radu službenih laboratorija za 2011. godinu

1. Uvod

Zakonom o hrani (Narodne novine br. 46/07, 84/08, 55/11) člankom 14. propisano je da nije dopušteno stavljati na tržište zdravstveno neispravnu hranu. Hrana je zdravstveno neispravna ako se smatra štetnom za zdravlje ili neprikladnom za prehranu ljudi.

Slijedom toga, da bi se osiguralo da potrošači konzumiraju zdravstveno ispravnu hranu bez izlaganja mogućem riziku tijekom konzumacije, potrebno je da subjekti u poslovanju s hranom prilikom proizvodnje, prerade, skladištenja i distribucije hrane ispoštuju sve zakonom i podzakonskim aktima propisane zahtjeve.

Kao neizostavni čimbenik osiguranja zdravstvene ispravnosti hrane su i laboratoriji budući da upravo rezultati provedenih ispitivanja ukazuju na ispravno funkcioniranje procesa proizvodnje hrane odnosno postupaka upravljanja sigurnošću hranom. U cijelom sustavu sigurnosti hrane i laboratorijima su zadani novi zahtjevi i još viši standardi. Laboratoriji koji provode ispitivanja hrane i hrane za životinje za potrebe službenih kontrola osim što neizostavno moraju biti akreditirani prema normi HRN EN ISO/IEC 17025, moraju biti i ovlašteni od strane Ministarstva poljoprivrede. Pored Zakona o hrani isto je propisano i Pravilnikom o službenim kontrolama koje se provode radi verifikacije postupanja u skladu s odredbama propisa o hrani i hrani za životinje te propisa o zdravlju i zaštiti životinja (Narodne novine br. 99/07, 74/08) i Pravilnikom o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje (Narodne novine br. 86/10, 7/11).

Sukladno članku 22. Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje službeni laboratoriji moraju Ministarstvu poljoprivrede i Hrvatskoj agenciji za hranu dostaviti godišnje izvješće do kraja veljače naredne godine. Godišnje izvješće mora sadržavati ukupan broj uzoraka zaprimljenih od pojedinih inspekcija te broj izvršenih analiza u toj godini podijeljenih u mikrobiološke, kemijske, fizikalne i radiološke parametre ovisno o laboratoriju koji je analize obavljao.

Dobiveni statistički podaci daju pregled rezultata provedenih analiza službenih uzoraka.

ZAKON O HRANI

**Zahtjevi vezani za
zdravstvenu
ispravnost hrane**

Članak 14.

**(1) Nije dopušteno
stavljati
na tržište
zdravstveno
neispravnu hranu...**

2. Odgovornosti u sustavu sigurnosti hrane

Sukladno odredbama Zakona o hrani, subjekti u poslovanju s hranom, u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije koje su pod njihovom kontrolom, moraju osigurati da hrana udovoljava propisima o hrani koji su od važnosti za njihovo poslovanje i moraju dokazati da je udovoljeno propisanim zahtjevima.

Nadzor i potvrđivanje da su svi propisani zahtjevi ispunjeni od strane subjekata u poslovanju s hranom u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije provode tijela nadležna za provođenje službenih kontrola.

Zakonom o hrani Ministarstvo poljoprivrede određeno je za nadležno tijelo odnosno središnje tijelo državne uprave nadležno za zdravstvenu ispravnost, higijenu i kakvoću hrane i hrane za životinje te za organizaciju službenih kontrola i predstavlja kontakt točku prema Europskoj komisiji.

Tijela nadležna za provođenje službenih kontrola hrane su Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zdravlja i Državni inspektorat.

Djelatnost Hrvatske agencije za hranu obuhvaća davanje znanstvenih savjeta i znanstvenu i tehničku potporu zakonodavstvu i svim pitanjima iz područja koja imaju izravan ili neizravan utjecaj na zdravstvenu ispravnost hrane i hrane za životinje.

Pravilnik o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje

3. Službene kontrole

Tijela nadležna za provođenje službenih kontrola provode službene kontrole redovito, ovisno o riziku i s odgovarajućom učestalosti. Službenim kontrolama se provjerava poštivanje propisa o hrani i hrani za životinje koji su posebno usmjereni na sprječavanje, uklanjanje ili smanjivanje rizika za zdravlje ljudi i životinja na prihvatljive razine, koji dolaze izravno ili putem okoliša kao i na osiguranje pravedne prakse u trgovini hrane i hrane za životinje te zaštite interesa potrošača, uključujući označavanje hrane i hrane za životinje i ostale oblike informacija danih potrošačima.

Službene kontrole provode se uz korištenje prikladnih kontrolnih metoda i tehnika te se uz monitoring, nadziranje, verifikaciju, reviziju, inspekciju u okviru službenih kontrola uzimaju službeni uzorci sa svrhom provođenja analiza.

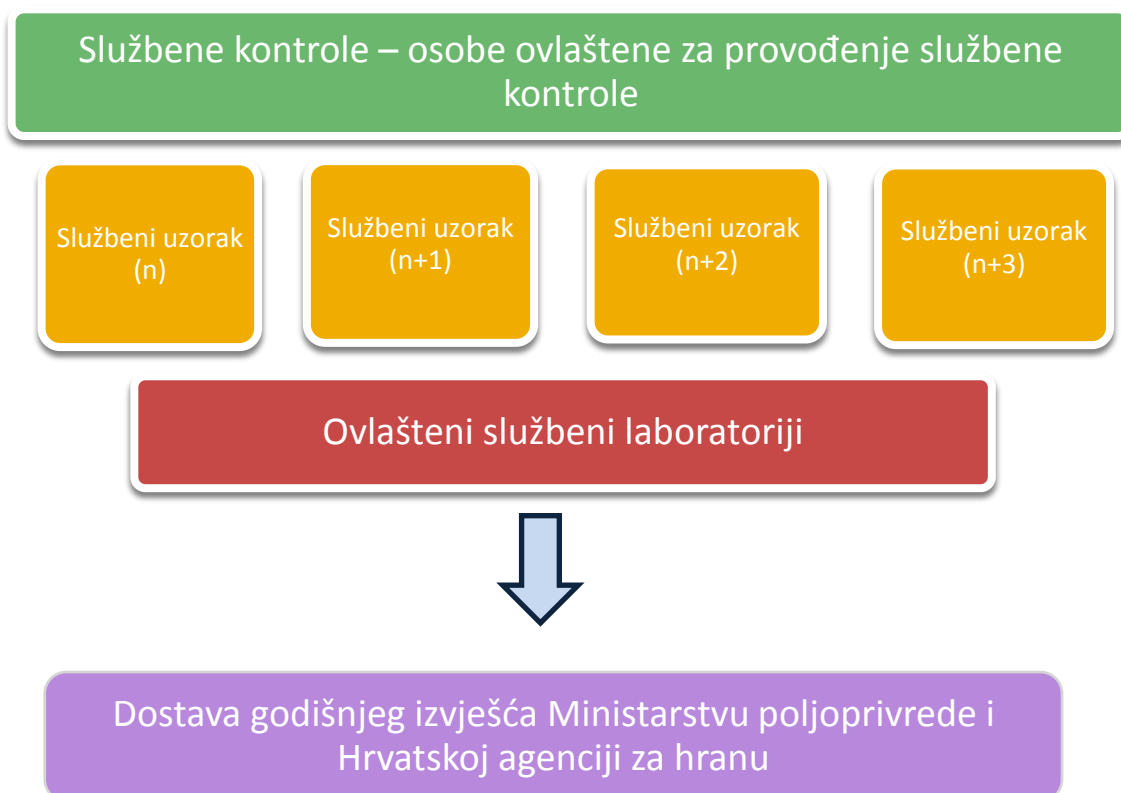
Spomenute analize uzoraka uzetih tijekom provođenja službenih kontrola provode ovlašteni službeni laboratoriji.

4. Ovlašteni službeni laboratoriji

Službeni laboratoriji koji su provodili ispitivanja uzoraka uzetih tijekom provođenja službenih kontrola u 2011. godini ovlaštene su od strane Ministarstva poljoprivrede u 2011. godini, a neposredno nakon objavljivanja Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje.

Sukladno članku 22. Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje, službeni laboratoriji moraju Ministarstvu poljoprivrede i Hrvatskoj agenciji za hranu dostaviti godišnje izvješće do kraja veljače naredne godine.

S obzirom da se prikupljanje podataka od službenih laboratorija provodilo prvi puta od vremena objavljivanja Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje, podaci su prikupljeni i obrađeni tijekom 2012. godine i na temelju istih je izrađeno ovo izvješće.



Koji su službeni laboratoriji dostavili izvješća za 2011. godinu?

1. Zavod za javno zdravstvo „dr. Andrija Štampar“
2. Hrvatski zavod za javno zdravstvo
3. Bioinstitut d.o.o.
4. Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko - goranske županije
5. Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko - podravske županije
6. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko - dalmatinske županije
7. Hrvatski veterinarski institut
8. Zavod za javno zdravstvo Zadar
9. Zavod za javno zdravstvo Osječko - baranjske županije
10. Euroinspekt Croatiakontrola d.o.o.
11. Institut za oceanografiju i ribarstvo
12. Hrvatska poljoprivredna agencija
13. Inspecto d.o.o.
14. Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
15. E.C. Inspekt d.o.o.
16. Veterinarska stanica grada Zagreba, ZIN - LAB
17. Centar za kontrolu namirnica PBF

Napomena:

Svi laboratoriji koji su u 2011. godini bili ovlaštene kao službeni dostavili su izvješće za 2011. godinu.

Sukladno članku 22. Pravilnika o ovlašćivanju službenih i referentnih laboratorija za hranu i hranu za životinje službeni laboratoriji moraju Ministarstvu poljoprivrede i Hrvatskoj agenciji za hranu dostaviti godišnje izvješće do kraja veljače naredne godine

Što se ispituje?

U ovlaštenim službenim laboratorijima ispituju se mikrobiološki, kemijski, fizikalni i radiološki parametri.

Kategorije opasnosti

(potencijalni) patogeni mikroorganizmi	izazivaju teža oboljenja /povraćanje, dijareja, mučnina, bolovi, mogući smrtni slučajevi/
mikrobiološka kontaminacija	kontaminacija hrane kolonijama patogenih i nepatogenih mikroorganizama
alergeni	autoimune reakcije organizma /stanje šoka, promjene na koži, oticanje grla, mogući smrtni slučajevi/
kemijska kontaminacija	kontaminacija hrane izazvana kemijskim spojevima dospjelim u hranu ili na hranu
ostaci pesticida	štetni spojevi koji zaostaju tijekom tretiranja poljoprivrednih površina /akutno i kronično trovanje putem hrane, teža oboljenja/
mikotoksini	štetni produkti rodova plijesni /izazivaju teža oboljenja, mogući smrtni slučajevi/
teški metali	štetni spojevi koji uglavnom dopijevaju u hranu ili na hranu prirodnim putem ili nenamjerno /izazivaju teža oboljenja, akumulacija u organizmu/
industrijski kontaminanti	štetni kemijski spojevi koji uglavnom dopijevaju u hranu ili na hranu prirodnim putem /mogu izazvati teža oboljenja, akumulacija u organizmu/
procesni kontaminanti	štetni kemijski spojevi nastali pripremom i preradom hrane utjecajem visokih temperatura /mogu toksično djelovati i akumulirati se u organizmu/
ostaci veterinarskih lijekova	dopijevaju u organizam unosom hrane životinjskog podrijetla /predoziranje, nedjelotvornost ili pojačan učinak ostalih lijekova/
GMO/nova hrana	izmijenjene karakteristike u odnosu na konvencionalne proizvode /rizici u nastajanju, nepoznato djelovanje/
aditivi u hrani za ljude	poboljšivači svojstava hrane /potencijalno toksični spojevi/
aditivi u hrani životinje	poboljšivači svojstava hrane za životinje, rezidue se mogu naći u hrani za ljude /potencijalno toksični spojevi/

radijacija	ostaci radionuklida uslijed neke katastrofe ili putem tretmana hrane ionizirajućim zračenjem /potencijalni mutageni spojevi odnosno genotoksični spojevi/
TSE	specifične aktivirane proteinske molekule koje djeluju na moždane stanice goveda /teška oboljenja u ljudi, odumiranje moždanih stanica/
invazija parazita	biološka kontaminacija domadara organizmima vidljivih golim okom /mučnina, bolovi u mišićima i u predjelu abdomena, dugotrajno liječenje/
biotoksini	produkti određenih vrsta unutar kategorije mekušaca i školjkaša /ozbiljna trovanja, otporni na visoke temperature, djelovanje na živčani sustav/
loša ili nedovoljna kontrola	nepoštivanje propisanih uvjeta proizvodnje prema planu samokontrole /nepoštivanje temperaturnih režima, cross-kontaminacija, neadekvatna odvaga aditiva u proizvodnom procesu i dr. čimbenici/
sastav	neodgovarajući sastav namirnice prema deklaraciji /nenavođenje svih sastojaka, nenavođenje alergena, krivotvorenje ozbiljno dovođenje u opasnost ljudi koji pate od alergija ili drugih bolesti/
strana tijela	vidljiva kontaminacija namirnice fizikalnim opasnostima /komadići kostiju, ostaci procesne opreme, komadići stakla, metala i dr./
nedostatak deklaracije/ nekompletnost/netočnost	dovođenje potrošača u zabludu, nemogućnost informiranosti potrošača o sastavu i kakvoći namirnice
migracija	pojavnost kemijskih elemenata ili spojeva u hrani koji su podrijetlom iz materijala koji dolaze u kontakt s hranom /obzirom na širok raspon materijala za izradu kuhinjskog posuđa ili ambalaže može predstavljati ozbiljan problem za zdravlje potrošača/
organoleptičke značajke/ karakteristike	organoleptičkim pregledom namirnice moguće utvrđivanje kontaminacije proizvoda bez uporabe analitičkih metoda /narušena sensorika proizvoda/
ostalo	ulaze sve one kategorije opasnosti koje nisu definirane niti jednim od gore navedenih parametara

5. Rezultati

Kako su prikupljeni podaci?

Rezultati rada ovlaštenih službenih laboratorija dostavljeni su Ministarstvu poljoprivrede i Hrvatskoj agenciji za hranu tijekom 2012. godine u propisanom obrascu, a koji se može preuzeti na stranicama Ministarstva poljoprivrede i Hrvatske agencije za hranu.

Što je relevantno kod iskazivanja rezultata?

- Ukupan broj obrađenih uzoraka
- Broj nesukladnih uzoraka unutar ukupnog broja obrađenih uzoraka
- Broj nesukladnih uzoraka prema uzroku nesukladnosti
- Broj nesukladnih uzoraka unutar određene kategorije hrane

Tijekom 2012. godine prikupljeni su ukupni podaci od strane ovlaštenih službenih laboratorija prema sljedećim kriterijima:

- Ukupan broj obrađenih uzoraka hrane i hrane za životinje: 21 670
- Ukupno odrađenih analiza na uzorcima hrane i hrane za životinje: 18 241

Ovo izvješće sadržava rezultate isključivo službenog uzorkovanja hrane i hrane za životinje i ne uključuje rezultate uzorkovanja proizašlih iz ugovornih obveza subjekata u poslovanju s hranom i određenog službenog laboratorija

Tablica 1.

Ukupan broj dostavljenih službenih uzoraka i provedenih analiza u ovlaštenim službenim laboratorijima u 2011. godini – prikaz prema dostavljenim izvješćima službenih laboratorija

Naziv laboratorija	Broj dostavljenih uzoraka	Broj analiza
HVI - ukupno	12 947	36 390
✓ Laboratorij za mikrobiologiju hrane, Zagreb	4 455	15 667
✓ Odjel za veterinarsko javno zdravstvo, Zagreb - Laboratorij za određivanje rezidua, Zagreb	2 871	11 796
✓ Veterinarski zavod Rijeka, Laboratorij za analitičku kemiju i rezidue, Rijeka	544	1 512
✓ Veterinarski zavod Split, Laboratorij za analitičku kemiju i rezidue, Split	781	1 447
✓ Veterinarski zavod Split, Laboratorij za mikrobiologiju hrane i hrane za životinje, Split	778	1 040
✓ Laboratorij za mikrobiologiju hrane za životinje, Zagreb	932	1 008
✓ Laboratorij za analitičku kemiju, Zagreb	866	899
✓ Veterinarski zavod Vinkovci, Laboratorij za mikrobiologiju hrane i hrane za životinje, Vinkovci	298	844
✓ Veterinarski zavod Rijeka, Laboratorij za mikrobiologiju hrane, Rijeka	468	792
✓ Veterinarski zavod Vinkovci, Laboratorij za dijagnostiku (V-1), Vinkovci	509	509
✓ Laboratorij za analitiku stočne hrane, centar za peradarstvo, Zagreb	343	343
✓ Veterinarski zavod Križevci, Laboratorij za analitičku kemiju i rezidue, Križevci	32	292
✓ Veterinarski zavod Križevci - Laboratorij za mikrobiologiju hrane i hrane za životinje, Križevci	70	241
Euroinspekt Croatiakontrola, Zagreb	1 854	54 172
Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Zagreb	n/d*	51 396
Nastavni ZZJZ Primorsko - goranske županije, Rijeka	1 823	10 336
Sveučilište u Zagrebu, Prehrambeno-biotehnološki fakultet, Centar za kontrolu namirnica, Zagreb	1 402	9 333
E.C. Inspect d.o.o., Zagreb	820	5 521
ZZJZ „dr. Andrija Štampar“, Zagreb	700	6 614
Institut za oceanografiju i ribarstvo laboratorij za plankton i toksičnost školjkaša, Split	640	1 544
ZZJZ Zadar, Služba za zdravstvenu ekologiju, Zadar	572	572
Bioinstitut d.o.o., PJ Laboratorijska djelatnost, Čakovec	377	2 734
ZZJZ Osječko - baranjske županije, Osijek	278	1 535

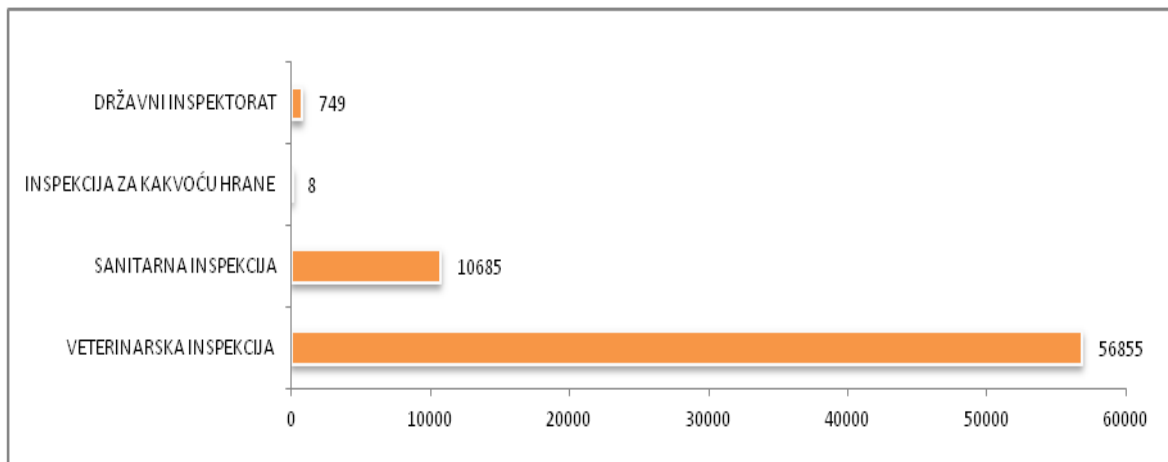
ZZJZ „Sveti Rok“ Virovitičko - podravske županije, Virovitica	196	1 104
HPA, Odjel za ispitivanje kvalitete poljoprivrednih proizvoda, središnji laboratorij za kontrolu kvalitete mlijeka, Križevci	53	1 125
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za mljekarstvo	8	38
INSPECTO d.o.o. - Đakovo	0	0
ZIN LAB – Laboratorij za ispitivanje zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opće uporabe, Zagreb	0	0
Nastavni ZZJZ Splitsko - dalmatinske županije, Split	0	0
UKUPNO	21 670	18 2414

* nije dostavljeno

Napomene:

- Tablično izvješće sadržava samo podatke analitike hrane i hrane za životinje
- HVI – Laboratorij za opću bakteriologiju i mikologiju, Službeni laboratorij za antimikrobnu rezistenciju, Zagreb, nije obrađivao uzorke hrane i hrane za životinje te se ne nalazi na listi iznad. (301 specifičan uzorak bakterijskih izolata za određivanje osjetljivosti bakterijske vrste Salmonella spp.)

Prikaz prema pojedinim tijelima za provođenje službenih kontrola koja su dostavljala uzorke

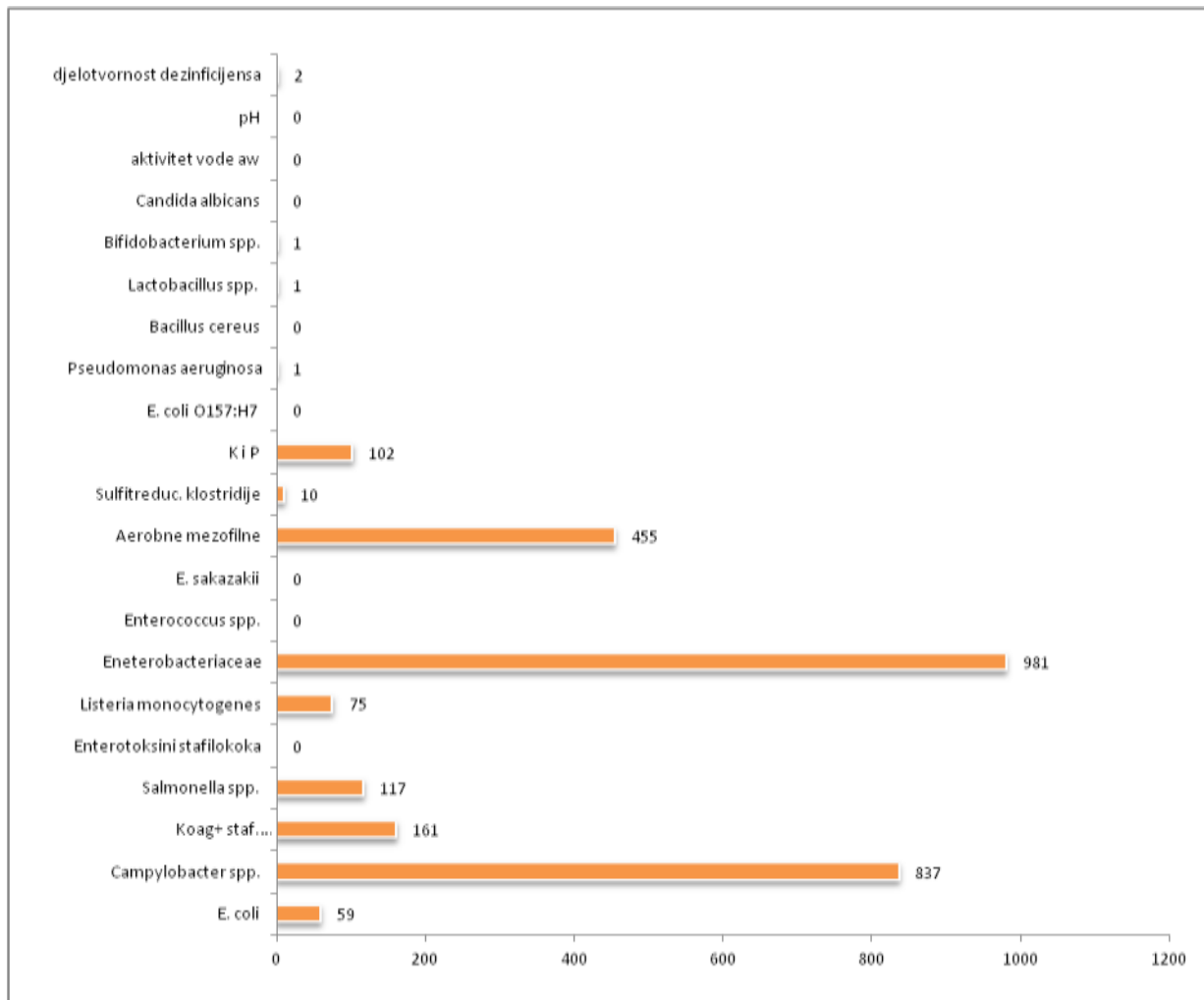


Izviješće iz grafa 1. sadrži podatke koji se odnose na ukupan broj dostavljenih uzoraka od strane tijela nadležnih za provođenje službenih kontrola hrane uključujući i sljedeće navedene podatke:

- ✓ 301 specifičan uzorak bakterijskih izolata za određivanje osjetljivosti bakterijske vrsta *Salmonella* spp. (HVI – laboratorij za opću bakteriologiju i mikologiju, službeni laboratorij za antimikrobnu rezistenciju, Zagreb)
- ✓ 43 276 specifičnih uzoraka nužnih za određivanje pojave TSE-a (HVI – laboratorij za patologiju preživača i transmisivne spongiformne encefalopatije, Zagreb)

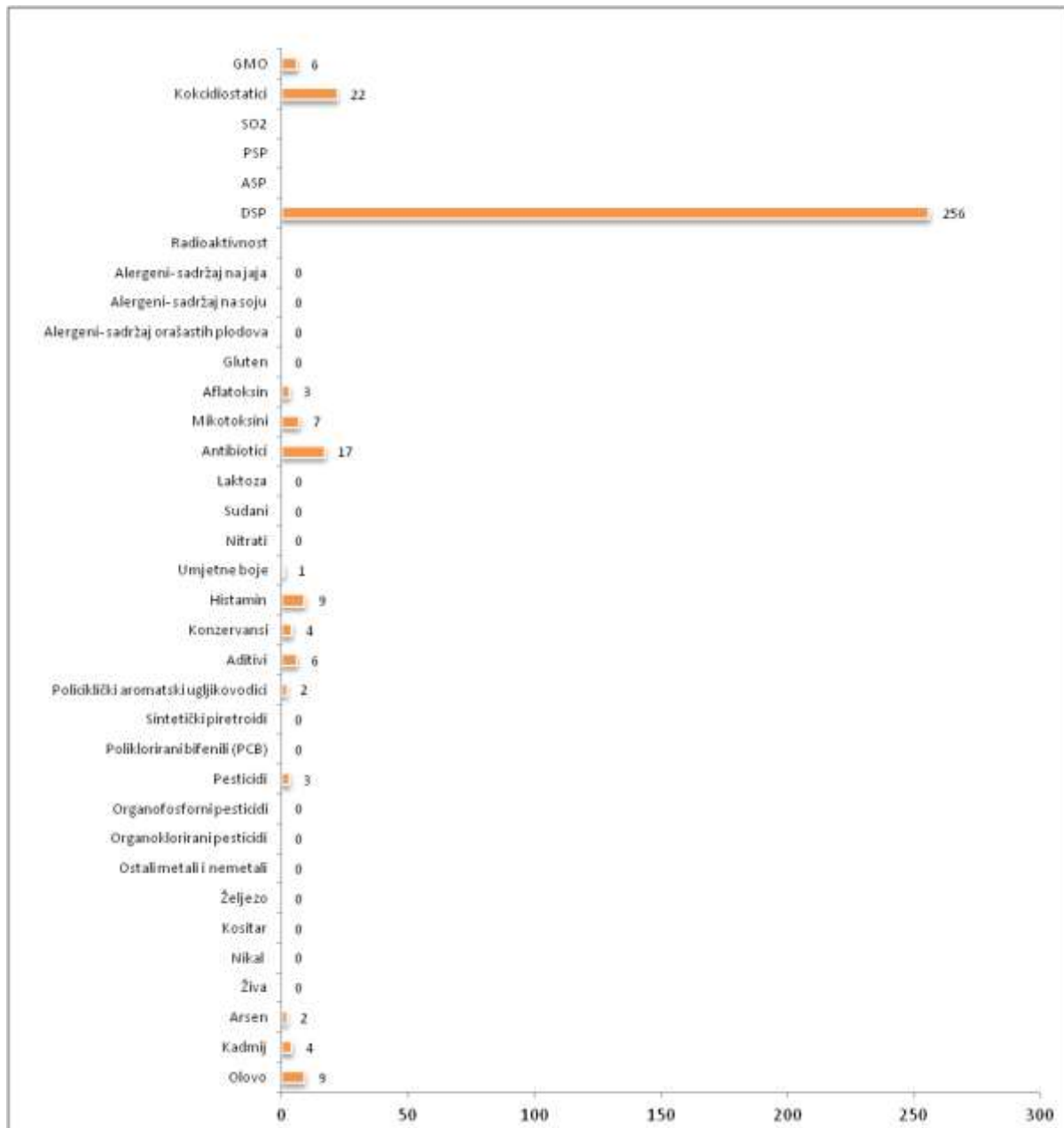
Graf 2.

Prikaz prema broju analiza koje su pokazale nesukladnost uzorka prema ispitivanim mikrobiološkim parametrima



Graf 3.

Prikaz prema broju analiza koje su pokazale nesukladnost uzorka prema ispitivanim kemijskim parametrima





Kontakt:

Ministarstvo poljoprivrede
Uprava sigurnosti hrane i fitosanitarne politike
Ulica grada Vukovara 78
10 000 Zagreb, Hrvatska
Telefon: +385(0)1/61 06 692,
Telefax: +385(0)1/61 09 189

Kontakt:

Hrvatska agencija za hranu
I. Gundulića 36b
31 000 Osijek, Hrvatska
Telefon: +385(0)31/21 49 00,
+385(0)31/22 76 00,
Telefax: +385(0)31/21 49 01
e-mail: info@hah.hr